

ТЕМА № 14. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ

Основні терміни теми: правовий вплив, види правового впливу, форми правового впливу, правове регулювання, предмет правового регулювання, методи правового регулювання, способи правового регулювання, типи правового регулювання, стадії правового регулювання, механізм правового регулювання, норми права, нормативно-правові акти, юридичні факти, суб'єктивні юридичні права і обов'язки, правосвідомість, законність, правова культура, акти тлумачення норм права, акти застосування норм права.

ЗАВДАННЯ № 1

Складіть порівняльну таблицю основних термінів теми:

Поняття 1		Поняття 2
Спільне		
Поняття 1		Поняття 2
Відмінне		

Варіант 1. «Спільне і відмінне між поняттями правовий вплив та правове регулювання».

Варіант 2. «Спільне і відмінне між методами та способами правового регулювання»

Варіант 3. «Спільне і відмінне між способами та типами правового регулювання»

ЗАВДАННЯ 2

Заповніть таблицю (дати коротку характеристику по критеріям розмежування):

Критерії розмежування	Правовий вплив	Правове регулювання
1) за предметом		
2) за механізмом		
3) за наслідками		

ЗАВДАННЯ № 3 Доповніть визначення:

Правовий вплив – дія ... на свідомість і поведінку людей, а через них і на широке коло суспільних відносин за допомогою ... (психологічних, ідеологічних, виховних та інших) засобів.

Правове регулювання – це цілеспрямований результативний вплив ... на конкретні суспільні відносини з метою їх впорядкування та вдосконалення за допомогою виключно ... засобів.

Предметом правового регулювання є конкретні суспільні відносини, що потребують урегулювання саме...

Механізм правового регулювання – це сукупність правових засобів, узятя в єдності, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив...

ЗАВДАННЯ № 4

Визначте, правові категорії, ознаки яких викладені нижче:

Правові категорії: правове регулювання; предмет правового регулювання, механізм правового регулювання

1.

– це мають бути соціальні відносини, іншими словами відносини між людьми, оскільки право не регулює наприклад процесів, які можуть протікати в природі;

– це відносини, які мають носити свідомий характер. Тобто суб'єкти, вступаючи в такі відносини, повинні розуміти свої дії та керувати ними, а не діяти у стані гіпнозу, фізичного чи психічного примусу;

– це найбільш важливі суспільні відносини для конкретної людини, групи людей чи суспільства в цілому;

– це відносини, які можуть бути врегульовані саме нормами права, а не іншими соціальними регуляторами, що зайвий раз підкреслює їх важливість і значущість.

2.

– правове регулювання та його механізм є складовою соціального регулювання;

– є певною системою взаємодіючих між собою елементів, серед яких виокремлюють правові засоби (норми, суб'єктивні права та юридичні обов'язки тощо), способи (дозволи, заборони і зобов'язання) та форми (дотримання, виконання і використання);

– забезпечує регулювання суспільних відносин, тобто є динамічною частиною правової системи;

– має цілеспрямований і результативний характер

3.

– є різновидом соціального регулювання;

– здійснюється громадянським суспільством або державою;

– має нормативно-результативний характер – здійснюється за допомогою цілісної системи правових засобів, що забезпечують втілення в життя норм права для досягнення необхідної мети (результату);

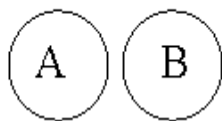
– має організаційний характер – за допомогою правового регулювання відносини між суб'єктами набувають певної правової форми (в нормах права закріплюється міра можливої або належної поведінки);

– має цілеспрямований характер – спрямоване на задоволення прав, свобод, законних інтересів суб'єктів права;

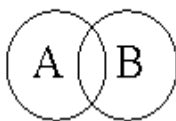
– має конкретний характер – завжди пов'язане з реальними (конкретними) відносинами.

ЗАВДАННЯ № 5.1.

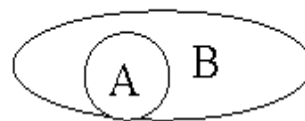
Підберіть до кожного типу співвідношення відповідні терміни теми:

Тип № 1

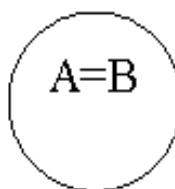
Тип № 2

Тип № 3

Тип №4

Тип №5

ЗАВДАННЯ № 5.2. Визначте співвідношення наведених понять:

Поняття	Тип співвідношення (номер)
Правовий вплив та правове регулювання	
Інформаційно-психологічний вплив та виховний вплив	
Соціальний вплив та активна форма впливу	
Методи правового регулювання та імперативний метод	
Зобов'язання та заборона як способи правового регулювання	
Стадії правового регулювання та правовідносини	
Механізм правового регулювання та юридична відповідальність	

ЗАВДАННЯ № 6 Знайдіть та виправить помилку:

Загальний дозвіл – це тип правового регулювання, що базується на своєрідній презумпції обов'язку виконувати ті чи інші діяння. Виняток становлять випадки прямої заборони законом тих чи інших діяннь.

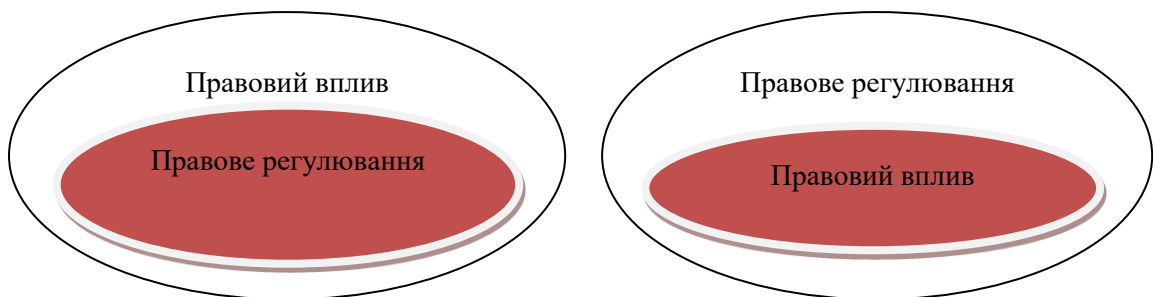
До основних стадій правового регулювання можна віднести такі: правотворчість, правовідносини, правозастосування, правореалізація, юридична практика та правоохоронна діяльність.

Механізм правового регулювання є певною системою взаємодіючих між собою елементів, серед яких виокремлюють правові засоби (дотримання, виконання і використання), способи (дозволи, заборони і зобов'язання) та форми (норми, суб'єктивні права та юридичні обов'язки тощо).

До елементів механізму правового регулювання можна віднести: принципи права, норми права, нормативно-правові акти, юридичні факти, акти тлумачення норм права, акти застосування норм права, правову систему, законність, правову свідомість, правову культуру, правомірну поведінку, протиправну поведінку, юридичну відповідальність, правову сім'ю.

ЗАВДАННЯ № 7

Із запропонованих схематичних зображень оберіть правильний варіант:

ЗАВДАННЯ № 8 Вирішить задачу:

На підставі аналізу фрагменту тексту рішення Конституційного суду: 1) визначте мету правового регулювання; 2) Охарактеризуйте елементи механізму правового регулювання.

У справі (№ 1-1/2016) за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16>)

Конституційний Суд України установив:

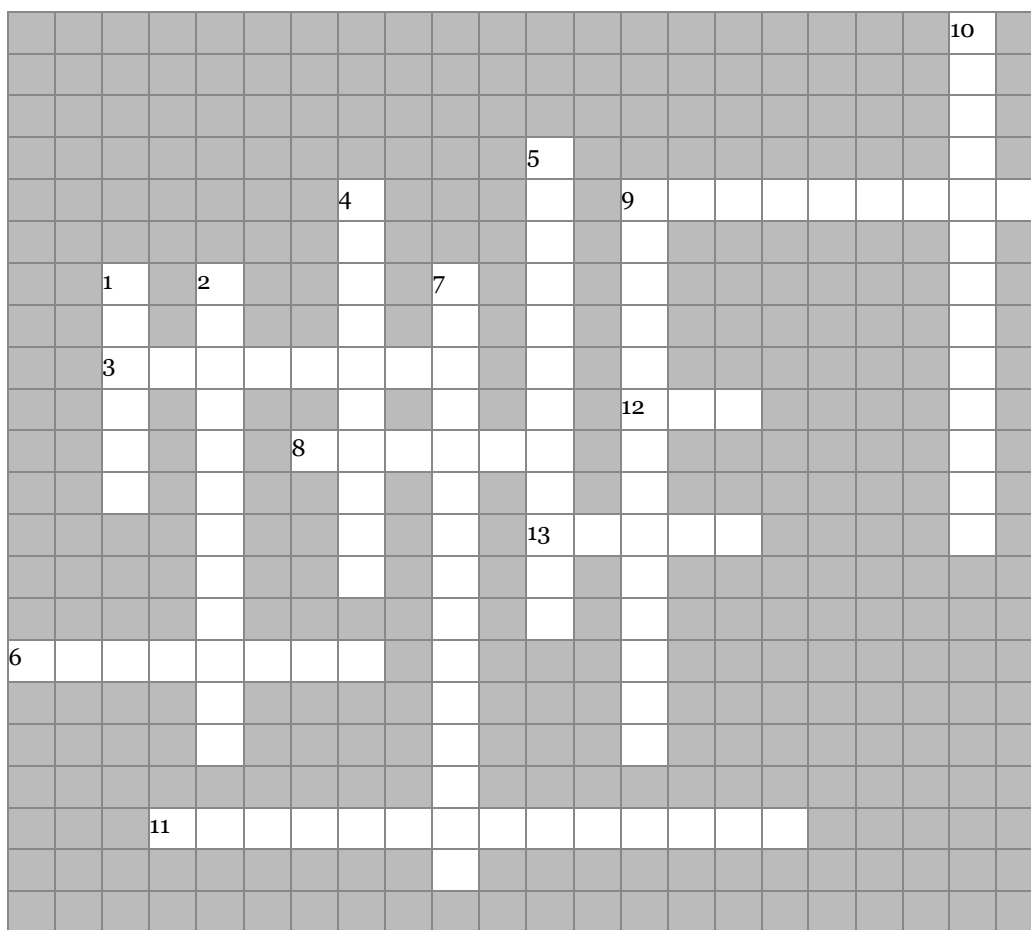
Суб'єкт права на конституційне подання – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини - звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 року № 1489-III з наступними змінами (далі - Закон), яким передбачено, що особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною, госпіталізується до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна. Автор клопотання вважає, що це положення є неконституційним «в тій мірі, в якій воно дозволяє госпіталізацію особи, визнаної у встановленому законом порядку недієздатною, до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна без судового

рішення, прийнятого за результатами перевірки обґрунтованості та необхідності такої госпіталізації в примусовому порядку».

На думку суб'єкта права на конституційне подання, госпіталізація неієздатної особи до психіатричного закладу на прохання або за згодою її опікуна за відсутності рішення суду суперечить частинам [першій](#), [другій](#) статті 29 Основного Закону України і є позбавленням свободи в контексті [пункту 1](#) статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі - Конвенція), оскільки таку особу тримають в обмеженому просторі протягом тривалого часу без її усвідомленої згоди.

Конституційний Суд України **вважає**, що обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно [Конституцією](#) і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права.

Завдання № 9 Вирішить кросворд:

По горизонталі:

3. Юридична необхідність утримуватися від певної поведінки це
6. В правовому регулюванні сукупність правових засобів, узятя в єдності, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив на конкретні суспільні відносини з метою їх упорядкування та розвитку це
8. Що визначається в темі «Правове регулювання та його механізм» – як обумовлені предметом правового регулювання різні прийоми, способи, засоби впливу права на суспільні відносини
9. Чим є в правовому регулюванні конкретні суспільні відносини, що потребують урегулювання саме нормами права, а не іншими соціальними нормами
11. Елемент механізму правового регулювання в якому індивідуалізуються положення відповідної правової норми, конкретизуються суб'єктивні юридичні права і обов'язки певних суб'єктів, їх повноваження і юридична відповідальність
12. Особливий порядок правового регулювання, що виражається в певному поєднанні способів (дозволів і заборон) і створює стан більшого чи меншого сприяння для задоволення інтересів суб'єкта права це
13. Нормативна основа механізму правого регулювання

По вертикалі:

1. Надання суб'єктові права на здійснення певних діянь це
2. Юридично закріплена необхідність певної поведінки в тих чи інших умовах, обставинах це
4. Встановлення в нормах права можливості одержання певних пільг і переваг за здійснення бажаних або корисних для держави й суспільства діянь це
5. Як називається метод правового регулювання, що застосовується для впливу на відносини, які ґрунтуються на основах влади та підпорядкуванні їх суб'єктів
7. Назва третьої стадії правового регулювання
9. Назва першої стадії правового регулювання
10. Як називається метод правового регулювання, що застосовується для впливу на відносини, які ґрунтуються на рівноправності учасників правовідносин